

СЕКЦІЯ 10. СУДОУСТРІЙ; ПРОКУРАТУРА ТА АДВОКАТУРА

ПОЛІТИКА ІНФОРМАТИЗАЦІЇ СУДОВОЇ СИСТЕМИ ЯК СКЛADOVA МЕХАНІЗМУ ФОРМУВАННЯ ДОВІРИ ДО СУДОВОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ

Новоселова В.В.

*головний спеціаліст відділу обліку звернень громадян
та діловодства апарату суду
Апеляційний суд Запорізької області*

Проблема формування довіри суспільства до судової влади в Україні упродовж останніх часів є однією з найбільш гострих. Нагальність та актуальність зумовлена тим, що довіра до судової влади – це найважливіший компонент її функціонування та ефективності. Важливою умовою формування довіри громадян до судової влади є надання їм належної, вичерпної, достовірної та своєчасної інформації. Саме тому реформування судової системи України має відбуватися з урахуванням нових інформаційних тенденцій та належним забезпеченням права громадян на інформацію.

У дослідженні політики інформатизації судової влади в Україні важливу роль відіграють наукові доробки відомих українських учених, які досліджували проблеми реформування судової системи України, її інформаційної політики, формування довіри громадян до судової влади, насамперед таких як В. Бринцев, В. Городовенко, Р. Куйбіда, В. Малярєнко, І. Марочкін, М. Мельник, Л. Москвич, І. Назаров, С. Нечипорук, С. Овчаренко, С. Прилуцький, В. Сердюк та інші. Попри відмінності поглядів учених у низці зазначених питань, спільною для них є теза, що невід’ємною складовою реалізації широкомасштабної судової реформи в Україні є політика інформатизації, яка сприятиме формуванню ефективної судової гілки влади, утвердженню правосуддя, сприятиме формуванню довіри громадян до судової влади.

У найбільш узагальненому вигляді політика інформатизації судової системи – це впровадження та застосування комплексу нормативно-правових, науково-дослідних, організаційних, видавничих та інших заходів, які спрямовані гармонізувати взаємовідносини судової влади і суспільства, розуміння громадянами складності та значущості запровадженої в державі судової реформи, пропаганду постулатів правосуддя та разом з тим об’єктивне висвітлення діяльності судів та суддів у засобах масової інформації.

При цьому, провідною ідеєю є формування системи інформаційного забезпечення судової влади структурування, об’єднання та впорядкування її ресурсів в інформаційній сфері, висвітлення основних загальних проблем судової влади та способів їх розв’язання, координація інформаційної діяльності на основі вироблених єдиних та загальних для всіх підходів до роботи із засобами масової інформації та донесення інформації до українського

суспільства в цілому. Саме тому політика інформатизації передбачає поширення, розповсюдження в засобах масової інформації відомостей про діяльність судової системи, ознайомлення з її функціонуванням.

Основоположним у процесі нормативно-правового регулювання інформаційних відносин у сфері відправлення правосуддя є поняття «судова інформація». На думку вчених судова інформація – це цілеспрямований процес мінімізації ентропії (невизначеності) щодо можливої, дозволеної і забороненої поведінки суб'єктів суспільних відносин у сфері процесуальної і позапроцесуальної діяльності судів загальної юрисдикції [1, с. 68]. Судова інформація є різновидом більш широкого поняття – інформація до якого входять будь-які відомості та/або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді.

Беручи до уваги той факт, що право на забезпечення громадян і організацій достовірною судовою інформацією гарантується Законом України «Про інформацію» та Законом України «Про доступ до публічної інформації», з урахуванням функціонування в судах автоматизованих інформаційних систем виникає необхідність класифікувати судову інформацію.

Найбільш обґрунтованою та прийнятною видається наступна класифікація судової інформації за такими видами: 1) відповідно до галузі застосування – процесуальна, управлінська, нормативно-технічна, правова, фінансово-економічна; 2) за категорією доступу до інформації – загальнодоступна інформація, а також інформація, доступ до якої обмежується законами (інформація обмеженого доступу); 3) за видами інформації – інформація, що отримана і стала відомою суддям, працівникам апарату судів загальної юрисдикції, а також державним службовцям судової системи в процесі діяльності по відправленню правосуддя та забезпечення такої діяльності; 4) за видом носія – на паперовому носії, відео-аудіо інформація, електронна або комп'ютерна інформація; 5) за ступенем конфіденційності – відкрита, конфіденційна, державна таємниця; 6) за порядком надання або розповсюдження – вільно розповсюджувана інформація, інформація, яка надається за згодою осіб, що беруть участь у відповідних відносинах, інформація, яка відповідно до федеральних законів підлягає наданню і розповсюдженню, інформація, поширення якої в Україну обмежується або забороняється; 7) за правовим статусом – має юридичне тлумачення, нормативно-довідкова; 8) за ступенем організованості – документована і інша інформація, інформаційні ресурси і вільна інформація, яка не перебуває в інформаційних системах, систематизована і несистематизована інформація тощо [2, с. 10-12].

Під час проведення інформаційної політики в контексті судової реформи головним завданням стає надання інформації в максимально повному, точному та достовірному обсязі, виходячи з принципу доступності, який впливає з іншого принципу – гласності. Ті труднощі, які виникають під час проведення судової реформи на сучасному етапі зумовлені не тільки упередженим ставленням громадськості до судової системи, а й значною мірою

формуванням та подачею засобами інформації даних пов'язаних з діяльністю судів та суддів.

Слід визнати, що на сьогодні у багатьох випадках у громадськості не має повної та вичерпної інформації про ті проблеми, з якими стикається судова система, розуміння їх природи та способів їх вирішення. Оскільки інформаційна політика в контексті судової реформи продукується двома суб'єктами: верховною владою, яка ініціює та визначає цілеспрямованість реформи та судовою системою, яка зацікавлена в комунікації з суспільством досить часто виникають суперечності та розбіжності у діяльності цих двох суб'єктів, що супроводжується проведенням інформаційної роботи роз'єднаними силами, способами та засобами, якими володіють ці суб'єкти. Зазначене досить часто викликає суперечності, врешті призводить до суперечок інтересам суспільства та підриває віру громадян у судову владу і правосуддя. Саме тому, з метою належної реалізації судової реформи, наближення її до міжнародних і європейських правових стандартів, утвердження правосуддя, формування довіри до судової влади громадян необхідно звернути увагу на роботу в інформаційній сфері. Політика інформатизації буде дієвою, при врахуванні всіх складових. Лише за таких умов вона буде послідовною, комплексною, системною, виваженою, командною, цілісною, єдиною та грамотною. Належна інформаційна політика створить у свою чергу ефективне середовище для реалізації судової реформи та відповідні умови формування позитивної громадської думки.

Отже, належна реалізація судової реформи в Україні можлива лише за умови тісного взаємозв'язку та конструктивного діалогу між суспільством та судовою системою. Політика інформатизації – це той вкрай необхідний ресурс для розвитку легітимності судової системи, яка сприятиме процесам поступових змін та впровадженню інших комутативних способів, які будуть носити характер відкритості та цілковитої прозорості, стануть надійним підґрунтям формування суспільної довіри громадян до судової влади в Україні.

Література:

1. Маргарян А. Р. Институты судебной власти в информационно правовом пространстве / А. Р. Маргарян // Право. – 2007. – № 18. – С. 68.
2. Кокотова Е. И. Судебная информация и информационные технологии в судах общей юрисдикции: проблемы нормативно правового регулирования / Е. И. Кокотова // Администратор суда. – 2007. – № 2. – С. 10-12.